

ת"פ 790/02/17 - מדינת ישראל נגד חסדי דוד לעדת הבוכרים ע.ר.

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כב' השופט דניאל טפרברג

ת"פ 790-02-17 מדינת ישראל נ' חסדי דוד לעדת הבוכרים ע.ר. 580208825

מדינת ישראל ע"י ב"כ המאשימה עו"ד דן בהט
חסדי דוד לעדת הבוכרים ע.ר. ע"י ב"כ עוה"ד ניר ישראל,
יהודית אביטן, נחמיה אסף, שרה כהן טראב,

המבקשת
נגד
המשיבה

החלטה

בפניי בקשת להורות לנאשמת למנות נציג מטעמה, לצורך מתן תשובה לכתב אישום שהוגש נגדה. הנאשמת טוענת מנגד כי נציג כזה אינו בנמצא, ומשכך, אין גורם המוסמך להשיב לכתב האישום, ויש להורות על מחיקתו.

רקע

הנאשמת הנה עמותה הרשומה ברשם העמותות, אשר מחזיקה ברישיון קבורה מטעם משרד הדתות. ביום 1.2.2017 הוגש כתב אישום נגד הנאשמת, המייחס לה עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות בהיקף של כ-6.8 מיליון ₪ ועבירות של הלבנת הון בהיקף של כ-17.5 מיליון ₪ כמפורט בכתב האישום.

בסיפא לכתב האישום התבקש בית המשפט להורות על חילוט רכוש לפי סעיף 21(א) לחוק איסור הלבנת הון וכן לחילוט רכוש לפי סעיף 39 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], תשכ"ט-1969. כבוד השופט מ' ברעם שדן בבקשה למתן צו זמני לתפיסת הרכוש להבטחת מימוש החילוט, קיבל את בקשת המאשימה למתן הצו הזמני, כמפורט בהחלטה שניתנה על-ידו ביום 29.3.2017 (צ"א 860-02-17 מ"י נ' חסדי דוד לעדת הבוכרים (להלן: החלטת כב' השופט ברעם)).

מועד הקראת כתב האישום נקבע ליום 6.3.2017.

ההקראה לא בוצעה, מאחר ולטענת הנאשמת אין גורם מטעמה המוסמך להשיב לכתב האישום. לטענת ב"כ הנאשמת, מנכ"ל הנאשמת דהיום מר אפרים מקסימוב (להלן גם: מר מקסימוב) הינו עד מטעם התביעה, ומשכך, מנועה הנאשמת (ובא-כוחה) לשוחח עם מר מקסימוב בעניינים הנוגעים להליכים הפליליים נגדה. סעיף 9 לתקנון הנאשמת (להלן: התקנון) מורה כי מנכ"ל הנאשמת הוא שייצגה בהליכים משפטיים. בהתאם לכך טענה הנאשמת כי אין גורם מטעמה המוסמך לשמוע את כתב האישום ולהשיב עליו, במצב דברים זה, מר מקסימוב בוודאי אינו יכול לייצג את הנאשמת. סעיף 143 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשל"ז-1977 (להלן: החסד"פ) קובע כי "בתחילת המשפט יקרא בית המשפט את כתב האישום באזני הנאשם". נוכח היעדר הייצוג בענייניו, הנאשמת אינה נוכחת בבית המשפט ועל-כן לא ניתן לבצע את הקראת כתב האישום.

בתשובה לטענה זו, ציין ב"כ המאשימה כי מר מקסימוב אינו מוסמך לייצג את הנאשמת באופן בלעדי. לגישת המאשימה,

ישנם אורגנים נוספים בעמותה היכולים לייצג את הנאשמת בשלב ההקראה. המאשימה הסתמכה גם על הוראות משרד המשפטים באשר למצב בו יש קרבה משפחתית וניגוד עניינים במסגרת עמותות, אשר קובע כי ניתן למנות מנהל אחר כדי למנוע ניגוד עניינים:

אם בעל תפקיד בעמותה נמצא בניגוד עניינים בעניין פרטני מסוים, שאינו מונע את כהונתו בעמותה כאמור לעיל, והעניין אינו אסור לפי הוראות 33(א)(2) לחוק העמותות (איסור מתן שירות בשכר על ידי חבר ועד או חבר וועדת ביקורת כפי שהוסבר לעיל), ואין המדובר בחלוקת רווחים, על בעל התפקיד להימנע מהשתתפות בדיונים ומהבעת עמדה באותו עניין.

עיקרו של דבר, טען ב"כ המאשימה כי אין לנאשמת כל מניעה למנות מנהל אחר מטעמה, ולחילופין לזמן לבית המשפט את נציגי הוועד או כל אורגן אחר מטעם הנאשמת.

בדין מיום 6.3.2017 קבעתי, כי הנאשמת תפעל למינוי מנהל אחר לצורך מענה לכתב האישום, ותודיע לבית המשפט זהותו עד ליום 28.3.2017. מועד נוסף להקראה נקבע ליום 2.4.2017.

בפתח הדיון ביום 2.4.2017, הודיע ב"כ הנאשמת כי "אנחנו עדיין נמצאים במעמד צד אחד" (עמ' 7 שו' 11 לפרו'), כיוון שלא נמצא מי שמעוניין לייצג את הנאשמת בהליך. ב"כ הנאשמת חזר על טענתו כי בלא נאשם, לא ניתן לבצע את הליך ההקראה.

בתגובה לטענה זו השיב ב"כ המאשימה כי הנאשמת הפרה את הוראת בית המשפט, כאשר הופיעה לדיון ללא מייצג. ב"כ המאשימה הדגיש כי סעיף 7 לתקנון הנאשמת מגדיר כי ההנהלה או הוועד מוסמכים לקבוע את סמכויות מנכ"ל הנאשמת. סעיף 9 לתקנון מסמך את המנכ"ל לייצג את הנאשמת בבית המשפט, אינו מגביל את יכולתה לבחור כל אדם אחר לצורך ייצוגה. רוצה לומר - מר מקסימוב אינו הגורם הבלעדי היכול לייצג את הנאשמת בענייננו.

בהחלטתי מיום 2.4.2017, קבעתי כי הצדדים יגישו סיכומיהם בעניין המחלוקת שנתגלעה ביניהם.

תמצית סיכומי המאשימה

המאשימה הדגישה כי מרבית טיעוני הנאשמת, נטענו מטעמה גם בפני כבוד השופט ברעם בדיון במעמד הצדדים בבקשת המאשימה להורות על תקפות הצו הזמני שניתן.

בהחלטתו לעניין טענות הנאשמת בדבר חוסר תקפות הצו, קבע כב' השופט ברעם, בתיק צ"א 860-02-17 הנ"ל, כי הנאשמת הינה עמותה הפועלת מכוח חוק העמותות, ובסמכות האסיפה הכללית ולחילופין הוועד, לבחור מייצג חליף בנסיבות שנוצרו. בנסיבות אלה, התנהלות הנאשמת משולה לנאשם המסרב להופיע למשפטו.

המאשימה הדגישה כי חוק העמותות, תש"ם-1980 (להלן: חוק העמותות), מגדיר בסעיף 19(א) את מוסדות העמותה. סעיף 25 לחוק העמותות, קובע כי הוועד ינהל את ענייני העמותה ותהינה לו כל הסמכויות שלא נתייחד בחוק או בתקנון, לאסיפה הכללית או למוסד אחר ממוסדות העמותה. משכך, טענת הנאשמת כי המנכ"ל מקסימוב הוא שהוסמך על פי התקנון לייצג את הנאשמת בצורה בלעדית, אין לה על מה שתסמוך. גם אם מצוין בתקנון כי המנכ"ל ייצג את העמותה בבית המשפט, לא נקבע בתקנון כי זה יעשה בצורה בלעדית על ידו. יתר על כן, הדין אינו מאפשר לוועד

"לפרוק" מעליו סמכויות בצורה בלתי חוזרת ולהעביר למנכ"ל, וזאת בלא אפשרות לקחת בחזרה.

המאשימה הטעימה, כי פרשנות הנאשמת לסעיף 127 לחסד"פ תוביל לאבסורד, שכן על פי פרשנות זו יכולה עמותה להורות כי עדי תביעה מסוימים יהיו חברי וועד, ואלה, יהיו מנועים מלייצג את העמותה, ומנגד לא ניתן יהיה להעידם כנגדה.

לאור האמור, עתרה המאשימה כי בית המשפט יקבע כי גם ועד הנאשמת או מי שיבחר מטעמה מוסמך לייצגה, וכי עליו להשיב לכתב האישום.

תמצית תגובת הנאשמת

ב"כ הנאשמת הדגיש כי הוראות החוק בעניין התייצבות הנאשם למשפטו מעוגנות כזכויות יסוד בחוק ובפסיקה, והוראות אלו מקנות לנציג הנאשמת את הזכות להעיד או להימנע מכך. מיד לאחר קבלת המועד הראשון להקראה, פנה ב"כ הנאשמת לבית המשפט וביקש להיפגש עם מר מקסימוב. המאשימה התנגדה לפגישה זו בשל חשש לשיבוש הליכי משפט.

ב"כ הנאשמת הבהיר למאשימה כי על פי סעיף 37 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986, שכותרתו "מגע עם עדים", יש לאפשר לו להיפגש עם מר מקסימוב. למרות זאת סירבה המאשימה לאפשר לו את המפגש מבלי שיש בידה מקור נורמטיבי המצדיק זאת.

לטענת ב"כ הנאשמת, אין בסיכומי המאשימה ולו הוראת חוק אחת או פסק דין אחד, המאפשר לה כמאשימה לקבוע כי התאגיד לא יהיה מיוצג במשפטו, וכי למייצג התאגיד לא תעמוד זכותו לפי סעיף 161 לחסד"פ (המגדיר את זכות הנאשם להימנע מלהעיד - ד.ט.). בכוונת מכון יצרה המאשימה ניגוד עניינים, עת רשמה את מר מקסימוב עד תביעה, ובכך מנעה מהנאשמת אפשרות להיפגש עימו.

בקשת המאשימה למנות מנהל אחר לייצג את הנאשמת חלף מר מקסימוב, חותרות תחת זכויות היסוד המוקנות לנאשם בהליך פלילי. בקשת המאשימה משמעה מינוי "איש קש" לצורך קיום הליכים פליליים כנגד הנאשמת.

עוד טוען ב"כ הנאשמת כי בפסיקה נקבע שכאשר מנהל תאגיד אינו מופיע למשפטו, יותלו ההליכים נגד התאגיד בהקשר לכך, ציין ב"כ הנאשמת את ת"פ (י-ם) 385/98 **מדינת ישראל נ' חברת טגר בע"מ** (להלן: עניין **טגר**), את ת"פ (ת"א) 1789/97 **מדינת ישראל נ' מנצורה** (להלן: עניין **מנצורה**), ואת ת"פ (ת"א) 13268-09-15 **מדינת ישראל נ' ניסים פינס** (להלן: עניין **פינס**).

תמצית תשובת המאשימה

בתשובתה, ציינה המאשימה כי שיחות בין סגור ובין עד תביעה מרכזי בתיק, עלולות לפגוע ולשבש את העדות, וזאת גם מבלי כוונת זדון. אין כל מניעה לכך שוועד העמותה יתייצב להקראת כתב-האישום, או שהנאשמת תמנה אדם אחר לשם כך. בנוסף, הנאשמת כלל לא ניסתה להסביר מדוע לא תיוצג על ידי ועד הנאשמת, למרות שהמאשימה הפנתה לאפשרות זו.

הפסיקה שהציגה הנאשמת, אינה תומכת בעמדתה. כך, בעניין **טגר**, הוגשה הבקשה להתליית ההליכים ע"י המאשימה.

בעניין **מנצורה**, נדון עניינה של חברה שחדלה מלפעול ומנהלה היחיד ברח, ואין המקרה דומה כלל לענייננו. מה עוד, שבית המשפט ציין שם כי המאשימה נטלה על עצמה סיכון זה. גם עניין **פינס**, אינו תומך בעמדת הנאשמת.

דין והכרעה

הכלל הבסיסי הוא כי בהיעדר הוראה אחרת בחסד"פ - או בדבר חקיקה אחר - לא יידון אדם בפלילים אלא בפניו, כקבוע בסעיף 126 לחסד"פ. כאשר מדובר בנאשם שהוא "תאגיד או חבר בני-אדם", לא ינוהל המשפט אלא בנוכחות אדם המורשה כדין לייצגם, ודין המורשה כדין "נאשם" לעניין הזימון למשפט, ועניינים נוספים הקשורים בניהולו (י' קדמי על סדר הדין בפלילים (כרך ב) [37], בעמ' 654). סעיף 127 לחסד"פ, שכותרתו "נוכחות מורשים של תאגיד", קובע כדלקמן:

הואשם תאגיד או חבר בני-אדם, לא ינוהל המשפט אלא בפני אדם המורשה כדין לייצג את התאגיד או חבר בני-האדם;

בענייננו, טוענת הנאשמת כי היא "אינה מיוצגת", באשר רק מר מקסימוב כמנכ"ל מורשה לייצג את הנאשמת בהליכים משפטיים, ובהיותו עד תביעה, מנוע הוא מלייצג כיאות.

טענה זו עם כל הכבוד אינה יכולה לעמוד.

סעיף 19(א) לחוק העמותות, שכותרתו "מוסדות חובה ומוסדות רשות", קובע כדלהלן:

לכל עמותה תהיה אסיפה כללית, ועד וועדת בקורת, ויכול שיהיו לה מוסדות נוספים כאמור בתקנונה.

תמים דעים אני עם עמדת המאשימה (סעיפים 11 ו-12 לסיכומיה), כי המוסדות המוסמכים על-פי דין לייצג את הנאשמת הם האסיפה הכללית והוועד, לא ניתן לאצול סמכות זו באופן בלעדי למר מקסימוב, מבלי יכולת ליטול סמכות זו בחזרה.

במצב הדברים שנוצר, שומה היה על ועד הנאשמת לבחור או למנות גורם שייצג את הנאשמת, בהליך המתנהל בפניי. עסקינן בעמותה פעילה ומתפקדת, ובה אסיפה כללית וועד מנהל. בנסיבות אלה אין מקום להתייחס למר מקסימוב כ- "גורם בלעדי אין", היכול ומוסמך לייצג את הנאשמת ולהשיב לכתב האישום.

החלטת חברי כב' השופט מ' ברעם שצוינה לעיל (צ"א 860-02-17) בדין יסודה, ואצטט הנכתב בה בפסקה 29:

בענייננו, המשיבה [הנאשמת - ד.ט.] מבקשת להיתלות בזכותה הדיונית לנוכחות מורשה מטעמה כדין בהליך הפלילי, כאשר בכל עת יכולה לכאורה להתכבד ולמנות מורשה מטעמה לצורך ייצוגה, זאת בהיעדר טעם מבורר לסתור. יפים וקולעים לענייננו דברי בית-המשפט העליון בעניין פניני [רע"פ 6282/12 יוסף פניני נ' מדינת ישראל (עיריית חיפה) (6.9.2012) - ד.ט.]: "...זכויות דיוניות הן מגן ולא חרב, אם להשתמש בדימוי הרווח; הן ניתנו להגנה על הנאשם ולא לשימוש מבזה ולסיכול ההליכים" (שם, פסקה יז').

אין לי אלא להצטרף בעניין זה לנימוקיו של כבוד השופט ברעם.

אוסף כי פסקי הדין שהובאו על-ידי הנאשמת, אינם תומכים בעמדתה. בהחלטה בעניין **טגר**, ביקשה המאשימה את התליית ההליכים, כפי שצוין כב' השופט י' עדיאל בפסקה 2 להחלטה.

בפסק הדין בעניין **מנצורה**, נדון בית היתר, עניינה של חברה שהועמדה לדין, ומנהלה נמלט מישראל. כב' השופט ע' בנימיני צוין בפסקה 72 לפסה"ד כי:

במקרה דנא, אין כל מחלוקת שהנאשם לא היה, ואיננו, דירקטור או בעל מניות בחברה הנאשמת: הדירקטור היחיד ובעל 99% ממניות החברה הוא בנימין, אשר נמלט לחו"ל לאחר הגשת כתב-האישום (מוצג ת/21). במצב דברים שכזה, לא היה לנאשמת מתחילת המשפט דירקטוריון או אסיפה כללית היכולים לפעול, ואף לא אדם אשר מוסמך או מורשה לייצגה כדין בהליך זה.

דווקא מפסק הדין בעניין **מנצורה**, ניתן ללמוד ההפך הגמור, כי מקום בו קיים מוסד פעיל ומתפקד אצל תאגיד, שומה על מוסד זה לפעול על מנת למנות לעצמו מייצג, בהליך פלילי המתנהל כנגדו.

בעניין **פינס**, נדונה בקשה לתיקון כתב אישום בדרך של מחיקת עדי תביעה לפי סעיף 92 לחסד"פ, ולחלופין לאפשר להגנה לבוא בדברים עם עדי התביעה. כב' השופט ט' חיימוביץ קיבלה את הבקשה בחלקה, וזאת בנסיבות הקונקרטיות של אותו עניין:

...אני סבורה כי בהיותו נאשם בעבירות חמורות, אשר ביצע, לכאורה באמצעות התאגיד, אותו ניהל ביחד עם העדים, המניעה מלבוא בדברים עם מנכ"ל התאגיד ועם היועץ המשפטי שלו, אשר ניהלו את התאגיד בתקופה הרלוונטית, עלולה לפגום בהגנתו יתר על המידה. נכון הדבר, שכלל חומר החקירה חשוף בפני הנאשם, כטענת התביעה, אולם לנאשם זכות גם לנסות ולאתר חומרים אשר לא נתפסו על ידי התביעה, ולהוכיח את חפותו באמצעותם, ואין הוא מוגבל לחומרים שאספה התביעה...

בענייננו, אין מחלוקת כי מר מקסימוב לא ניהל את הנאשמת בתקופה הרלוונטית לביצוע הנטען בכתב האישום. בנוסף, לא התרשמתי כי מניעת פגישה בין ב"כ הנאשמת ובין מר מקסימוב, תפגע בנאשמת "יתר על המידה". ועוד אציין, כי בקשה מעין זו שהוגשה בעניין **פינס**, כלל לא הוגשה בפניי.

אני מצטרף כאמור לעמדתו ומסקנתו של כבוד השופט ברעם כפי שהובאו בתיק צ"א 860-02-17 לעיל.

לאור כל האמור לעיל, אני מורה כדלקמן:

א. אני קובע מועד להקראת כתב האישום ליום **24.5.17 בשעה 09:30**.

ב. הנאשמת תמנה מנהל מיוחד לצורך מתן תשובה לכתב האישום, ותודיע זהותו לבית המשפט לא יאוחר מיום 10.5.2017.

ג. לא יתבצע האמור בסעיף ב', יופיעו ועד הנאשמת להקראת כתב האישום.

ד. אי-קיום האמור בהחלטה זו, משמעו אי-התייצבות הנאשמת למשפט, על כל המשתמע.

העתק ההחלטה יישלח לב"כ הצדדים.

ניתנה היום, ה' אייר תשע"ז, 01 מאי 2017, בהעדר הצדדים.